

- **Participacija v praksi:** kako so občani dosegli okoljske premike v Mariboru

Matic Primc,

Organizacija za
participatorno družbo

Iniciativa mestni zbor: **Participacija v praksi** Primeri iz Maribora

ORGANIZACIJA ZA
PARTICIPATORNO
DRUŽBO

9. september 2026
Matic Primc

DRUŠTVO ORGANIZACIJA ZA PARTICIPATORNO DRUŽBO

Namen delovanja: prispevati k večji demokratizaciji vseh aspektov družbe, tako v političnem sistemu, kot tudi na ekonomskem področju, skozi zagovorniško in raziskovalno vlogo ter praktično izvedbo na terenu.

Sodelovanje v projektih za krepitev demokratičnosti v družbi: vrednotenje transparentnosti občinskih postopkov; analiza, facilitacija in implementacija uvedbe participativnih proračunov v občinah; izboljševanje in spodbujanje zadružnih praks; poučevanje mladih o participaciji.

INICIATIVA MESTNI ZBOR

Zbori samoorganiziranih četrtnih in krajevnih skupnosti:

odpiranje javnih prostorov, kjer se ljudje srečujejo, razpravljajo, se informirajo in samoorganizirajo za boj proti vsem oblikam zatiranja. Z vzpostavljanjem novih oblik sodelovanja se spodbuja zaupanje med ljudmi, konstruktivno sodeluje in skupaj konsenzualno išče rešitve za pereča lokalna, nacionalna in tudi globalna vprašanja.

Zeleno urbano okolje: ena najpomembnejših tem, okoli katerih se aktivirajo udeleženi na zborih samoorganiziranih skupnosti.

PARTICIPACIJA KOT ODZIV NA DEMOKRATIČNI DEFICIT ...

- Zaradi neodzivnosti obstoječih demokratičnih mehanizmov;
- Za preprečevanje samovolje odločevalcev;
- Za nadzor nad odločevalci in opozarjanje na zlorabe;
- Za možnost oblikovanje lastne politike prebivalcev;
- Spremeniti sistem.

... IZGRADNJA NOVE POLITIKE

- Zbori odpirajo demokratični prostor;
- Prebivalci sami prinašajo vsebine;
- Formacija lastne politične identitete;
- Horizontalno organiziranje;
- Nestrankarski način delovanja od spodaj.

PREKO ZBOROV SAMOORGANIZIRANIH ČETRTHNIH SKUPNOSTI (SČS)

Zbori SČS **potekajo redno**, na isti lokaciji ob istem času (cca 1600 zborov);

Srečanja so **moderirana**;

Prebivalci edini **vnašajo vsebine**;

Zbori delujejo po **skupnostnem dogovoru**;

Velja pravilo **direktne akcije**.

NAČINI DELOVANJA

- z ustvarjanjem političnega pritiska (javna pisma, peticije, manifesti, okrogle mize, javne razprave);
- s pripravo konkretnih civilnih pobud za spremembe; (pp, Skupaj za skupno, ...)
- s solidarnostnimi akcijami;
- s podpiranjem in sodelovanjem z drugimi;
- z vzpostavljanjem novih oblik informiranja in komuniciranja političnih idr. vprašanj;
- z izvajanjem različnih oblik ljudske nepokorščine.

IZKAŽE SE, DA SO OBČANOM ZELENE POVRŠINE POMEMBNE

**Trajno zagovarjanje boljšega ravnanja z
zelenimi površinami.**

Delovna skupina za drevesa.

**Vključevanje v pripravo nacionalnih
predpisov.**

Skupaj za skupno

**ljudske zahteve kontra
predvolilnim obljubam**

Akcije zborov, povezane z okoljem in zelenimi površinami (samoorganizirano, prostovoljsko):

- Čistilne akcije v Betnavskem gozdu in Stražunskem gozdu (predvsem odpadki)
- Urejanje nabrežja in okolice Pekrskega potoka
- Urejanje turistične poti na Piramido in čiščenje z muljem napolnjenega povezovalnega kanala med ribniki v Mestnem parku
- Zasajanje praznih cvetličnih korit v centru mesta

Akcije zborov, povezane z okoljem in zelenimi površinami (samoorganizirano, prostovoljsko):

- Popis nekoč odstranjenih dreves v javnem prostoru (manjka 2000 dreves)
- Opozorilna akcija Nekoč je tukaj raslo drevo (zahteva po poovni nasaditvi odstranjenih drevesa in pomoč hirajočemu drevju)
- Akcija Posvoji drevo (botrstvo za drevesa, najprej s strani podjetij, sledijo posamezniki – občina ni uspela urediti donatorskih razmerij)
- Popis stanja dreves na funkcionalnih površinah v naselju Nova vas 2, kjer so posledice bele omele najmočnejše

Park ob Pekrskem potoku:

- Pobuda s strani zbora SČS Nova vas;
- Srečanja s krajsani glede identificiranja želja in potreb prebivalcev;
- Izvedba participativnih aktivnosti;
- Predstavitev natečajnih nalog na zboru;
- Spremljanje izvajanja in pritisk na vodstvo;

Mini urbani gozdiček Miyawaki

ZAKAJ MIYAWAKI?

Boj s podnebno krizo nam nalaga, da v zelene površine pretvorimo čim več urbanega življenjskega prostora in tako **ustvarimo zaščitne zelene bariere** (ponor CO₂, ponikanje meteornih voda, blaženje vetrov, ohlajanja ozračja, ustvarjanje protihrupne in protiprašne zaščite). Majhni Miyawaki gozdički pa se zdijo idealni, da jih za podobne namene **uporabimo na degradiranih področjih in raznoraznih nišah v stanovanjskih in industrijskih področjih**.

Z zasaditvijo mini urbanega gozdička **ob rob vročinske točke** v stanovanjskem naselju pričakujemo naslednje **učinke**:

- blaženje temperaturnih ekstremov na lokaciji (ugoden vpliv na mikroklimo v okolici);
- izboljšanje biodiverzitetnega indeksa na lokaciji;
- posnemanje naravnih procesov razvoja gozdne združbe nudi priložnost za opazovanje in interpretacijo narave v mestnem okolju.

KAKO?

Metoda Miyawaki: gosta zasaditev površine z avtohtonimi drevesnimi in grmovnimi vrstami, ki se po zasaditvi prepusti naravnemu razvoju, s čimer se želi čim bolj približati procesom, ki se odvijajo v naravnih gozdnih združbah.

- Zaradi sajenja v **prej pripravljena, s hranili bogata tla**, lesnate rastline rastejo hitreje, s čimer poustvarimo dinamiko hitro rastočega gozda.
- **Pestra sestava drevesnih in grmovnih vrst** z večjim deležem plodonosnih in cvetočih vrst (estetski učinek in pomembna habitatna funkcija – novo prehranjevalno okolje za ptice in opraševalce). Ustvarilo se bo jedro biotske raznovrstnosti.
- **Ob rob gozdička še travnik**: z vnosom travniških cvetlic dodatno večamo biotsko pestrost na širšem območju. Kosil se bo le enkrat letno, zaradi ohranjanja zunanjih robov mini gozdička in preprečevanja samosevnosti rastlin v bližnjo okolico.

breza
divja češnja
divja hruška
enovratni glog
hrast graden
lesnika/divja jablana
lipa
maklen
nešplja
tisa
črn trn
brogovita
črni bezeg
rumeni dren
navadna bodika
navadni rakitovec
bakrena šmarna hrušica
trdoleska
trepetlika
gaber
jesenska vresa
spomladanska resa

PRIPRAVA TAL

- Trajna zelena javna površina
- Spodaj ostanki gradnje (ni bilo moč urediti globoke sadilne jame)
- Frezanje
- Bogatenje tal (s substrati namesto v naravi nabranih materialov - pomanjkanje globine v sadilni jame)

SAJENJE DREVES IN GRMOVNIC

- Tokrat manj participatorno, kot bi bilo mogoče (covid)
- Posadili 850 sadik
- Sajeno površino prekrili z zastirko

POSTAV- LJANJE OGRAJE

- Ograja iz hrastovega, smrekovega in macesnovega lesa
- Še ena japonska metoda - Shou Sugi Ban - za zaščito lesa
- Postavitev informativne table

TRAVNIK

- Rahljanje, grabljanje, sejanje, spet grabljanje in zalivanje

Še tako mini, pa že povezuje ...

- Mladi prostovoljci Pekarne magdalenske mreže z mentorjem prvo leto opazujejo razvoj mikro in malih organizmov (žužki, glive)
- Študenti arhitekture z mentorico izdelajo dve leseni klopi za druženje in opazovanje gozdička. Ena je razstavljena na Mednarodnem trienalu umetnost in okolje – Eko 8, druga, postavljena ob gozdiček, le tega poveže z razstavo (skupinski vodeni ogledi so zaradi korone sicer nemogoči)
- Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije in Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev postavijo netopirnice in gnezdilnice ter informativno tablo o pticah in netopirjih v tem okolju
- Miyawaki gosti mednarodno noč netopirjev
- Miyawaki obišče radio, televizija
- Miyawaki obiskujejo osnovnošolci in drugi mladi

Uvodoma smo navedli da gozdček „po zasaditvi prepustimo naravnemu razvoju, s čimer želimo čim bolj približati procesom, ki se odvijajo v naravnih gozdnih združbah“. **Spoznali smo, da nam podnebje tega v urbanem okolju ne omogoča več.** (pletje, obžetje, zalivanje)

MIYAWAKI

Revitalizacija obrežja Radvanjskega potoka

ZAKAJ REVITALIZACIJA DELA POVSEM GOLEGA OBREŽJA POTOKA?

Želeli opozoriti na problematično izginjanje zelenih pasov ob vodotokih kulturne krajine zaradi vedno intenzivnejših posegov v zelene strukture (pasovi obrežne zarasti, mejice, posamezna drevesa, remize):

- zaraščena obrežja vodotokov blažijo temperaturna nihanja v vodotoku in njegovi okolici ter vzdržujejo stabilno raven kisika v vodi, ki je vitalnega pomena za rastlinske in živalske vrste, vezane na vodni ekosistem;
- vodotoki, ki tečejo skozi kmetijsko krajino, so z zarastjem varovani pred izpiranjem hranil z okoliških njiv (preprečevanje eutrofikacije in onesnaženja vodotokov s pretiranim vnosom hranil);
- zarastje deluje kot čistilna naprava (preprečevanje ekološke degradacije potoka iz živega ekosistema v kanal za odvodnjavanje).

KAKO?

Z veliko težavo, saj je bilo obrežje (ki so ga izvajalci „vzdrževanja“ vodotokov tik pred tem vnovič spremenili v gol kanal), zamrznjeno:

- namočili smo korenine sadik,
- z vrtalnikom smo izvrtali luknjo,
- posadili smo sadiko v zemljo,
- sadiko smo močno utrdili v zemlji in zasipali,
- ob sadiko smo zabili dve oporni palici,
- sadiko smo ovili v zaščitno mrežo ...

... in tako 280-krat

OBREŽJE POTOKA

**Zasajene vrste dreves (3) in
grmovnic (3) :**

bela vrba
trepetlika
črna jelša
trdoleska
brogovita
rumeni dren

OBREŽJE POTOKA

Povezovanje aktivnosti pred in po zasaditvi dela obrežja:

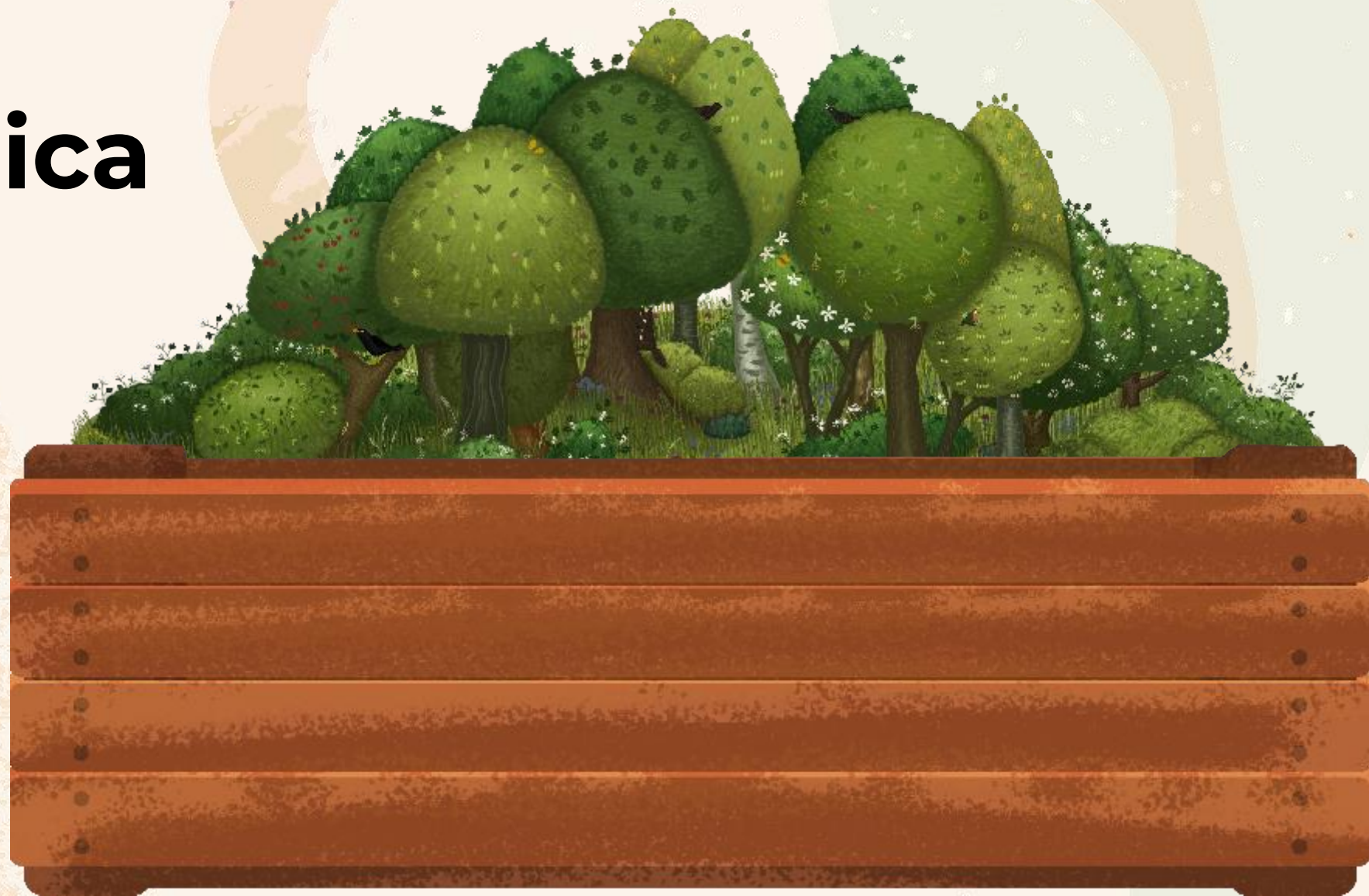
- Sistematični popis kačjih pastirjev Radvanjskega potoka
- Več izvedb naravoslovnih sprehodov: opazovanje ptic, netopirjev, kačjih pastirjev ob potoku in nevretenčarjev v potoku

OBREŽJE POTOKA

Mini urbana drevesnica

ZAKAJ DREVESNICA?

Iz prejšnjih dveh projektov **smo se naučili** več stvari:

- da je precej težko pridobiti potrebne in ustrezne drevesne sadike, ko jih potrebuješ (Miyawaki gozdički imajo glede tega posebne zahteve)
- da obstajajo posamezniki in skupine, ki bi želele ozeleniti urbana okolja, vendar so sadike, ki bi jih za to potrebovale tudi cenovno nedostopne
- predvsem za neformalne skupine nimajo vedno dostopa do mehanizmov financiranja, imajo pa voljo in ideje

Želimo:

- vzpostaviti učno okolje, v katerem bomo pridobivali znanje in izkušnje z različnimi tehnikami vzgoje sadilnega materiala;
- v daljšem časovnem obdobju vzgajati generacije sadik, ki jih bomo nato uporabili za dopolnilno sadnjo na lokacijah, ki smo jih že zasadili v predhodnih projektih in za nove zasaditve,
- ponuditi sadilni material tudi drugim skupinam, ki bi takšne sadike potrebovale, ker bi v svojem lokalnem okolju želele izvesti podobne aktivnosti.

MINI DREVESNICA

KAKO SMO SI DREVESNICO ZAMISLILI?

Mini urbana drevesnica se vzpostavlja **v formatu pokrite visoke grede:**

- dolga je 4 metre in meter široka;
- postavljena je ob bok zelenjavnemu vrtu v parku KC Pekarna;
- lokacija prikladna tako za rastline kot za nas, ki bomo vse skupaj urejali, opazovali in nadgrajevali.

ZGRADBA GREDE/DREVESNICE:

Znotraj sten grede je obložena s čepkasto folijo, **polnilo** v gredi pa sestavljajo (od tal navzgor):

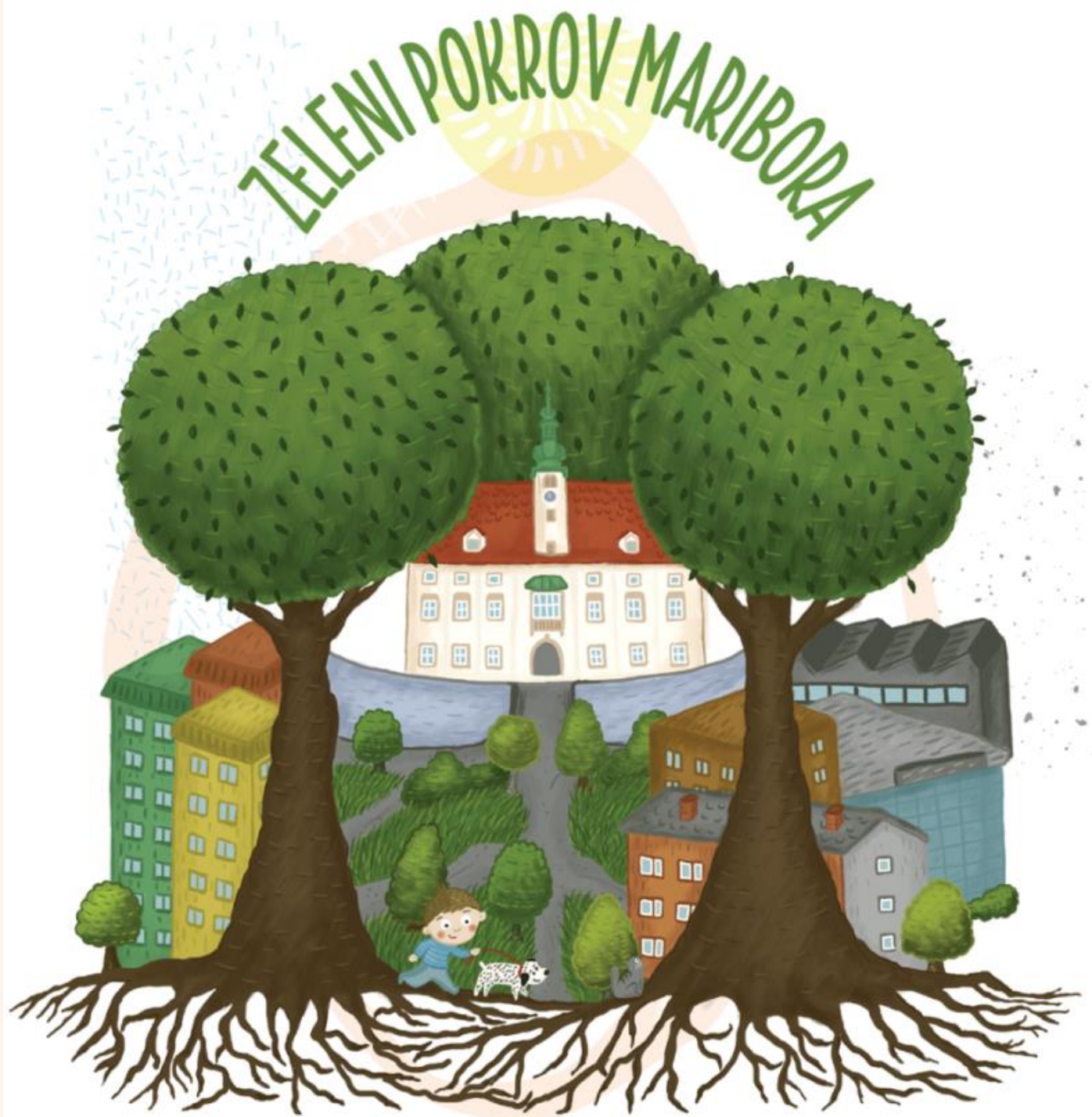
- **žična mreža** (ne izgubi se stik s naravno podlago, prepreči pa se neželjeno prehajanje živali iz »podzemlja« v notranjost grede),
- **ovčja volna** (uravnavanje vlage, zaščita pred nekaterimi škodljivci).
- **plast vejevja** (drenaža za uravnavanje vlage in zračnosti tal)
- **3 kubiki zemlje**: manjši delež zemlje je zmešan z dodatki za uravnavajo zračnosti in vlažnost zemlje. Kot vrhnjo plast smo jo na koncu razporedili po gredi.
- **zastirna streha** bo služila kot zaščita pred - za sadike neugodnimi vplivi.

VSEBINA GREDE/DREVESNICE?

- Potaknjenci in sadike lokalnih dreves.

Zeleni pokrov Maribora

NOVI PROTOKOLI RAVNANJA Z DREVJEM NA FUNKCIONALNIH ZEMLJIŠČIH:

Koordiniranje strokovnjakov, občanarjev in upravljalcev z namenom boljših praks ravnanja z zelenjem na funkcionalnih površinah.

Problemi:

- Slabo ravnanje z drevjem
- Nekvalificirani izvajalci
- Prepogosti posegi
- Obglavljanja

Rešitve:

- Dogovor glede zahtev za izvajalce
- Izobraževanje stanovalcev
- Rešitve za pripravo primernih odlokov

Pa še nazadnje ...

Mestna občina Maribor
Ulica heroja Staneta 1
2000 Maribor

Kabinet župana na zupan@maribor.si
Urad za komunalo, promet in prostor na mestna.obcina@maribor.si
Služba za razvojne projekte in investicije – projektna pisarna na projektna.pisarna@maribor.si

Maribor, 11. 8. 2026

Poziv k ohranitvi odraslih lip pri ureditvi parka ob Pekrskem potoku

V zvezi z načrtovano izvedbo prve faze parka ob Pekrskem potoku vas pozivamo k ohranitvi treh odraslih lip, ki rastejo na območju, kjer je predvidena umestitev pumtrack steze.

Po naših informacijah gre za zdrava in vitalna odrasla drevesa, ki imajo za ta prostor pomembno okoljsko, mikroklimatsko in krajinsko vrednost. Njihova odstranitev se nam z vidika vse pogostejših vročinskih valov, dolgotrajnih suš in posledic podnebnih sprememb ne zdi sprejemljiva. Je tudi povsem nerazumljiva, ker gre za ureditev nove javne zelene površine, katere namen bi moral biti izboljševanje kakovosti bivalnega okolja. S posekom treh najkakovostnejših dreves na celotnem področju boste dosegli prav nasprotno!

Odraslega drevesa ni mogoče preprosto nadomestiti z novo sadiko. Velika in razvita drevesna krošnja že danes zagotavlja senco, zmanjšuje pregrevanje tal in neposredne okolice, prispeva k zadrževanju padavinske vode, izboljšuje mikroklimo ter predstavlja življenjski prostor za številne organizme. Novo posajena drevesa bodo za doseganje primerljivih ekosistemskih učinkov potrebovala več deset let, pri čemer je njihovo uspešno vraščanje v razmerah vse intenzivnejših suš in vročine tudi vedno zahtevnejše.

Ob tem želimo opozoriti tudi na argument, da naj bi bila odstranjena odrasla drevesa nadomeščena z zasaditvijo večjega števila novih dreves. Takšno nadomeščanje ne more predstavljati ustrezne zamenjave za zdrava in vitalna odrasla drevesa, še posebej ob dosedanjih izkušnjah z novimi zasaditvami na območju ob Pekrskem potoku. Velik del tamkajšnjih novozasajenih dreves je po zasaditvi propadel oziroma se ni uspešno prijel. V času vse pogostejših suš in daljših vročinskih obdobji samo zasaditev novih dreves brez zagotovljene večletne oskrbe, predvsem ustreznega zalivanja, ne zagotavlja njihovega preživetja in razvoja v odraslo drevo. **Prav dosedanje slabe izkušnje z novimi zasaditvami ob Pekrskem potoku so zato še dodaten razlog, da se obstoječih treh odraslih lip ne odstrani, temveč se jih ohrani in ustrezno vključi v načrtovano ureditev parka.**

Odlučevalce, občinske strokovne službe in projektante sprašujemo: kako dolgo bo še modus operandi urejanja prostora, da se najprej pregazi, nato pa ureja? Ali ste delali načrte za pumtrack na predpostavki, da je področje prazno, mrtvo? **Obstoječa odrasla drevesa so največje bogastvo prostora in bi morala predstavljati izhodišče, okoli katerega se snujejo vsi drugi načrti, ne pa ovire, ki se jo zaradi izvedbe posameznega elementa odstrani!**

Pumtrack ali tri odrasle lipe? IMZ meni, da je odstranitev zdravih dreves v parku ob Pekrskem potoku nesprejemljiva

V Iniciativi Mestni zbor nasprotujejo odstranitvi treh odraslih lip ob Pekrskem potoku in zahtevajo spremembo načrtov.

V IMZ so prepričani, da pumtrack in ohranitev lip nista nujno nezdružljiva. IMZ

Izbrano

Psihologija storilcev in žrtv (in prič) fazaniranja

Samo iz Kanade je na srečanje prišlo 84 sorodnikov, skupaj pa kar 250 od 324 še živečih članov rodbine Stajan

(FENOMENI) Kolumna Svetlane Slapšak: Pragmatičnost, drugo ime za norost. Kaj je danes v resnici 'zdrav razum'?

(BOKS) Rojen leta 1992, v srednji vojni, je veljal za debelečnika. A obljuba hčerki je Filipa Hrčevića gnala na vrh sveta

VOX POPULI

Prenova parka ob Pekrskem potoku: Zaradi ohranitve dreves "zarotirali" kolopark

Predvidoma jeseni 2027 bodo Mariborčani lahko uživali v prenovljenem parku ob Pekrskem potoku. Tokrat so drevesa še posebna skrb, bo pa očitno treba urediti vse manj vodnat in vse bolj zaraščen potok.

Jernej Gruber in Tanja Grmovšek z načrti, kako bo v novi podobi izgledal park ob Pekrskem potoku. ANDREJ PETELINŠEK

Izbrano

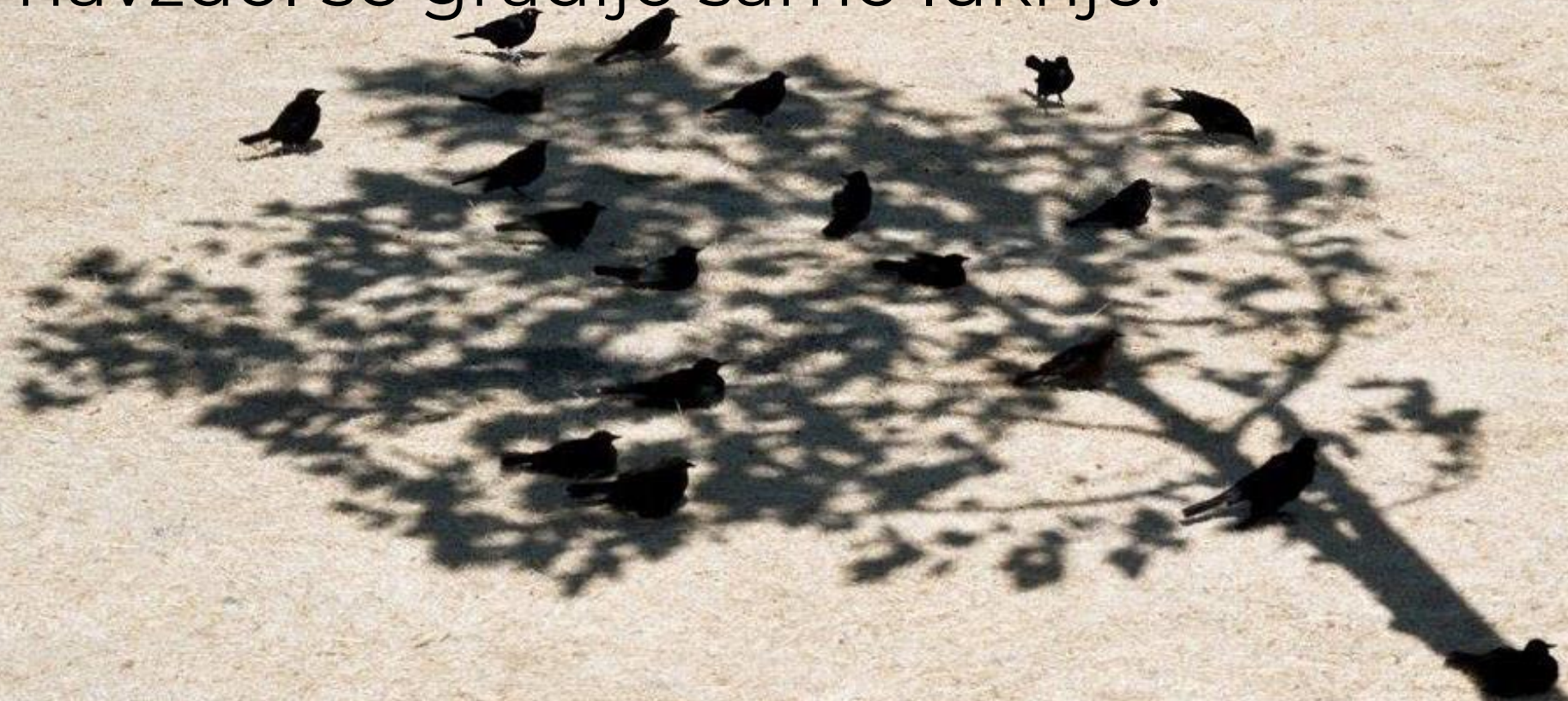
(ANALIZA) Težki časi za prvraka Svobode: Bosta Janša in Stevanović iz Goloba naredila pravega vodjo opozicije?

(ČASTNIK) Ste še pripravljeni financirati slovenske politike? Gremo na referendum!

(REPORTAŽA) Od tankerja do bencinske črpalke: Kako pride gorivo do naših avtomobilov?

(INTERVJU) Stariši, spustite otroke z vajeti: Mariborska profesorica o šoli, umetni inteligenci in generaciji ekranov

Vse kar je vredno graditi se gradi od spodaj navzgor.
Od zgoraj navzdol se gradijo samo luknje.

Nekdo danes sedi v senci,
ker je nekdo, daleč nazaj,
posadil drevo.

Najboljši čas za posaditi
drevo je 20 let nazaj.

Drugi najboljši čas je ZDAJ.